

115574 - چگونه انسان مسلمان همه زندگی‌اش را برای الله نیت کند؟

سوال

من در فهم این قضیه مشکل دارم که ما باید همه چیز را برای الله - تنها برای الله - انجام دهیم. مثلاً من اگر بخواهم وزنم را کم کنم یا هر کاری دیگری به این نیت که زیباتر به نظر بیایم آیا این نیت اشتباهی است؟ و اگر اشتباه است، نیت درستی که هنگام چنین کاری باید در دل داشته باشم چیست؟ وقتی مردم می‌گویند باید فقط با نیت خدایی ازدواج کنی یا هر کار دیگری را فقط برای الله انجام دهی عملاً معنایش چیست؟

پاسخ مفصل

الحمد لله.

مسلمان کسی است که تسلیم الله سبحانه و تعالی و پایبند به شرع و امر و نهی اوست. کسی که الله عزوجل را برای این که پروردگار او و شایسته عبادت است می‌پرستد. کسی که به عظمت و قیمومیت و وحدانیت الله ایمان دارد و قلب و نفسش را در تملک او می‌داند و دوست داشتن پروردگار را هدف زندگی و معادش قرار می‌دهد و امیدوار است خداوند او را از جمله بندگان نیکوکارش بپذیرد.

الله تعالی می‌فرماید:

قُلْ إِنِّي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيمًا مِّلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ (١٦١) قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (١٦٢) لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ [انعام: ١٦١ - ١٦٣]

(بگو پروردگارم مرا به راه راست هدایت کرده است. دینی پایدار آیین ابراهیم حق‌گرا و او از مشرکان نبود (١٦١) بگو در حقیقت نماز من و [دیگر] عبادات من و زندگی و مرگ من برای الله پروردگار جهانیان است (١٦٢) او را شریکی نیست و بر این [کار] دستور یافته‌ام و من نخستین مسلمانانم).

کسی که این معانی را احساس کند، سعی می‌کند نیت نزدیکی به الله عزوجل را در همه امور زندگی‌اش به یاد آورد. هر گاه می‌خواهد بخوابد این خوابش را برای الله تعالی می‌گرداند که از آن برای آسایش جسم استفاده کند تا هنگام بیداری به عبادت پروردگارش بپردازد و هرگاه می‌خورد یا می‌نوشد آن را به هدف قوی شدن برای انجام حقوق پروردگار انجام دهد و اگر ازدواج کند قصدش عفت و مشغول شدن به حلال برای دوری از حرام باشد و اگر قصد داشتن فرزند کرد هدفش ذریه نیکوکاری باشد که زمین را بر اساس روش پروردگار آباد کنند. اگر سخن گوید سخن نیک گوید و اگر سکوت کند به قصد

دوری از شر باشد و از هزینه کردن برای خودش و خانواده‌اش قصد اجر و پاداش هم داشته باشد و اگر بیاموزد یا بخواند و درس دهد نیز هدفش احتساب اجر باشد... و به همین صورت در همه کارهایش نیت داشته باشد.

ابن تیمیه - رحمه الله - می‌گوید: **شایسته است که اعمال مباح را انجام ندهد جز برای یاری در جهت طاعت [پروردگار] و قصد یاری جستن از آن برای انجام طاعت [خداوند] باشد**

مجموع الفتاوی (۸۰ / ۴۶۰ - ۴۶۱).

این به اختصار بیان این مساله بود که چگونه مسلمان زندگی و کارهایش را همه برای الله انجام دهد و می‌شود همه‌اش را در دو مساله خلاصه کرد:

۱- اینکه در کارهایش پایبند به شریعت باشد؛ واجبی را ترک نکند و مرتکب ممنوعی نشود.

۲- اینکه در دلش به این توجه کند که چگونه این عمل - هر چند دنیوی است - او را به سوی اجر و پاداش و نزدیکی به الله می‌برد.

این را می‌توان بر سوال شما که درباره کم کردن وزن است هم پیاده کرد؛ کسی که هدفش از تلاش برای کم کردن وزن، سلامتی بدنی باشد تا بتواند بهتر به وظایف خود و حقوق خداوند عمل کند یا هدفش زیباتر شدن برای همسرش باشد تا خوشبختی و محبت بینشان کامل‌تر شود یا بخواهد در میان مردم بیشتر مورد پذیرش قرار بگیرد و روابطش قوی‌تر شود، همه این نیت‌ها خوب است و ان شاءالله برایش اجر خواهد برد.

از سوی دیگر همین کار که در اصل مباح است را اگر برای شبیه شدن خود به کافران یا زیباتر شدن برای به فتنه انداختن دختران و دیگر اهداف شیطانی انجام دهد مستحق گناه و مجازات از سوی خداوند است.

و به همین صورت دیگر امور مباح، انجام دهنده‌اش اجر نمی‌برد مگر آنکه نیتش محقق ساختن یکی از مقاصد خیر و اجر باشد.

ابن الحاج - رحمه الله - می‌گوید: **مباح با نیت به مستحب جابجا می‌شود المدخل (۸ / ۲۱).**

ابن قیم - رحمه الله - نیز بیان می‌دارد که مقربان خاص کسانی هستند که مباحات در حق آنان با نیت تبدیل به طاعات و قُرْبَات می‌شود. بنابراین نزد آنانی مباحی وجود ندارد که از هر دو سو مساوی باشد (یعنی به سمتی گرایش نداشته باشد) بلکه اعمالشان راجح است [و آنچه را به سمت خوبی گرایش دارد انجام می‌دهند]. (مدارج السالکین: ۸ / ۱۰۷).

و از پیامبر - صلی الله علیه وسلم - ثابت است که خطاب به سعد بن ابی وقاص - رضی الله عنه - فرمودند: **تو هزینه‌ای**

نمی‌کنی که قصدت از آن خشنودی الله باشد مگر آنکه برایش پاداش می‌بری، حتی لقمه‌ای که در دهانت همسرت می‌گذاری به روایت بخاری (۵۶) و مسلم (۱۶۲۸).

امام نووی - رحمه الله - در توضیح بر این حدیث می‌گوید:

«همینطور دانسته می‌شود که مباح را اگر به قصد خشنودی الله انجام دهد تبدیل به طاعت می‌شود و برایش پاداش می‌برد و پیامبر - صلی الله علیه وسلم - با سخن فوق به همین اشاره دارد که می‌فرماید: **حتی لقمه‌ای که در دهان همسرت می‌گذاری** زیرا همسر انسان از ویژه‌ترین بهره‌های انسان از خواهش‌های دنیوی و شهوت‌ها و لذت‌های مباح اوست و هنگامی که لقمه در دهانش می‌گذارد غالباً این در هنگام بازی و ملاعبه و ملاطفت و لذت بردن مباح اتفاق می‌افتد که چنین حالت دورترین چیز از طاعت و امور آخرت است ولی با این وجود پیامبر - صلی الله علیه وسلم - آگاه ساخته که اگر قصد او از این لقمه خشنودی الله باشد از آن اجر خواهد برد در نتیجه در غیر این حالت اگر نیت به دست آوردن خشنودی الله تعالی داشته باشد به شکل اولی اجر خواهد برد.

به همین معنی اگر انسان کاری را انجام دهد که اصلش مباح است - و در اصل نه پاداش دارد نه گناه - اما قصدش خشنودی پروردگار باشد، پاداش به دست می‌آورد. همانند غذا خوردن به نیت قوی شدن برای انجام طاعت الله و خواب برای سرحال شدن به قصد انجام عبادت و لذت بردن از همسر تا خود و چشمانش را از حرام دور نگه دارد و حق همسر را رعایت کند و یا صاحب فرزند صالح شود و این همان معنای سخن رسول الله - صلی الله علیه وسلم - است که می‌فرماید: **و در عمل زناشویی هر یک از شما صدقه است والله اعلم».**

شرح مسلم (۷۷ / ۸۱).

سیوطی - رحمه الله - می‌گوید:

«از زیباترین استدلال‌هایشان به اینکه بنده با نیت صالح برای انجام کارهای مباح و عادت اجر می‌برد، استناد به این سخن رسول الله - صلی الله علیه وسلم - است که می‌فرماید: **هرکس آنچه را به دست می‌آورد که نیت دارد.** اینجا نیز اگر انجام دهنده کاری نیتش تقرب به الله باشد اجر می‌برد و اگر قصدش این نباشد پاداش به دست نمی‌آورد».

شرح سیوطی بر نسائی (۱۹ / ۸).

از علما در این باره سخنان بسیاری نقل شده است.

مراجعه نمایید به پاسخ سوال شماره (69960).

اما برادر گرامی این را باید بدانید که آنچه درباره نیت تقرب به الله درباره کارهای مباح ذکر نمودیم بنا بر وجوب نیست و

الزامی نیست. چرا که اگر واجب و لازم بود به آن مباح نمی‌گفتند بلکه واجب می‌شد و ترکش گناه.

و اگر شخص هیچ چیزی را نیت نکند جز برآورده شدن قصد نفسانی یا برآورده شدن شهوت یا نیاز یا لذت بردن از مباح؛ اینها تا وقتی که بدانند شرع به آن اجازه داده است اشکالی ندارد، اما صرف انجام دادن یک کار مباح اجر ندارد کما اینکه انجامش گناه ندارد.

والله اعلم.